

BAŞEDİTÖRDEN

NİYAZ Alevilik-Bektaşılık Çalışmaları Dergisi özel sayısı ile okuyucusuna merhaba diyor. Alevilik ve Bektaşılık üzerine yapılacak akademik çalışmalara yer verecek olan bu dergi, Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığı bünyesinde yılda iki sayı olarak çıkarılacaktır. Dergi, kurumsal beklentileri karşılamanın yanı sıra Alevilik-Bektaşılığa farklı deneyim ve bilgi alanlarından bakmaya imkân tanıyarak akademik çoğulculuğa hizmet etmeyi amaçlamaktadır.

9 Kasım 2022 tarihli ve 32008 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 112 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesiyle kurulan Alevi-Bektaşî Kültür ve Cemevi Başkanlığının görev ve yetkileri arasında, “Alevilik-Bektaşılıkla ilgili akademik faaliyetleri desteklemek, Alevilik-Bektaşılığın yurt içinde ve yurt dışında bilimsel yönüyle araştırmak, ulusal ve uluslararası kurum ve kuruluşların bilimsel çalışmalarını ve bu alandaki yayınlarını takip etmek, gerekli görülenleri tercüme ettirerek basılmasını ve yayımlanmasını sağlamak” gibi maddeler yer almaktadır. Niyaz Dergisi, Başkanlığın bu kapsamdaki faaliyetlerini gerçekleştirmede önemli bir rol üstlenerek Alevilik-Bektaşılıkla ilgili kültürel mirasımızın korunmasını ve bilimsel bir zeminde ele alınmasını amaçlamaktadır.

Özellikle 90’lı yıllardan itibaren Alevi-Bektaşî sahasında entelektüel enerjinin yoğun birikimine tanıklık etmekteyiz. Bu enerjinin kaynakları; akademik prosedürlere bağlı kalınarak yazılmış tezler, Alevi-Bektaşî inanç dairesine mensup çeşitli kesimlerden gelen veya farklı eğilimleri yansıtan aydınların, inanç ve kanaat önderlerinin ortaya koyduğu eserler, Alevi-Bektaşî inanç dairesi dışında kalan entelektüellerin çalışmaları ile Alevi-Bektaşî inancını konu edinen yabancı akademisyenlerin yayınlarından oluşmaktadır. Niyaz Dergisi bütün bu enerjinin ve birikimin kamusal platformu olmayı umut etmektedir. Bu platform, yazarlarının aktüel beklentilerini dikkate almayacağı gibi onların siyasal pozisyonlarını inşa etmelerine de olanak tanımayacaktır. Sadece; Alevi-Bektaşî inancına ilişkin teolojik ve kültürel araştırmalarla saha çalışmalarına dayanan bilgi üretme ve paylaşma stratejilerine sayfalarında yer verecektir. Niyaz, farklı mecralarda yayımlanan Alevilik-Bektaşilik çalışmaları ile ilişkili akademik dergileri kendine rakip olarak görmeyip Alevilik-Bektaşılığa ilişkin bilimsel yazın boşluğunu doldurma gayreti içindedir.

Niyaz Dergisi olarak, Alevi-Bektaşî inancının tarihsel, sosyal, kültürel ve inanç mirasına bir nebze olsun katkı sunmaya çalıştığımız bu özel sayımız dört bölümden oluşmaktadır. Derginin birinci bölümünde, Alevi-Bektaşî inanç ve kanaat önderlerine ait yazılara ve Ahmet Uğurlu Dede ile yapılmış mülakata yer verilmiştir. *İnanç Önderlerimizden* adını verdiğimiz bu bölümün ilk yazısı kendisi de bir inanç önderi olan Prof. Dr. Ali Yaman’a aittir. Bu çalışmada, 1950’li yıllardan itibaren Cumhuriyet Türkiye’sinde hızlı bir ivme ile kendini gösteren modernleşme ve değişim sürecinin, Alevi-Bektaşî inancının geleneksel örgütlenmesine ve inanç kurumlarına yapmış olduğu olumsuz etkilere vurgu yapılarak günümüzde geleceğin sürdürülmesi, korunması ve nesilden nesile aktarım süreçlerinde dikkat edilmesi gereken hususlara ve alınması gereken önlemlere değinilmiştir. Seyit Sabun Ocağı mensubu Ali Küçük’e ait olan ikinci yazıda ise, Alevi terminolojisinin önemli kavramlarından biri olan “rıızalık” kavramının yol ve erkânda önemine vurgu yapılmıştır. İnanç Önderlerimizden bölümüne ait son yazı ise Hıdır Abdal Sultan Ocağı’ndan Ahmet Uğurlu Dede ile yapılan sözlü tarih çalışmasıdır. Bu mülakatta geleceğin temsili, yaşatılması esnasında karşılaşılan problemler ve aktüel meseleler ele alınarak Uğurlu’nun görüşlerine yer verilmiştir.

Niyaz Dergisinin ikinci bölümünde akademik makaleler yer almaktadır. Derginin ilk makalesinde; Hüseyin Dedekarginoğlu; tarihsel bir okuma ile günümüze kadar Alevilere yönelik uygulanan politikalar ve Alevilerin maruz kaldığı durum ve davranışlara değinmiştir. Ayrıca yazıda, Alevilere sunduğu imkânlar bağlamında Cumhuriyet'in avantajları sıralanmıştır. Merve Semiha Çetin tarafından kaleme alınan ikinci makalede ise Alevilik-Bektaşılık ve sanat arasındaki ilişki, Türk resim sanatına ait bazı örnekler üzerinden incelenmiştir. Seda Gedik'in makalesinde Âşık Kul Semaî şiiirleri üzerinden, Cumhuriyet'in ve cumhuriyet kazanımlarının nasıl yansıtıldığına dair örneklerle yer verilmiştir. Dergimizin dördüncü makalesi Hüseyin Erdoğan'a aittir. Bu çalışmada, Alevilerde ad verme ile ilgili ritüeller Seyyid Garip Musa Sultan Ocağı özelinde incelenmiş, ad verme geleneğinin Alevi-Bektaşî inanç sistemindeki önemine vurgu yapılmıştır. Dergimizin son makalesi, Songül Ataman Arslan'a aittir. Bu makalede; ocakzade, mürşit ve pirlerin görüşleri referans alınarak Tunceli'de Aleviliğın toplumsal değişme sürecinden nasıl etkilendiğı anlatılmaya çalışılmıştır.

Dergimize ait, *Nekroloji* adını verdiğimiz üçüncü bölümümüzde Sercan Direk Erkeker'e ait ilk çalışma, Alevi-Bektaşî inancının sözlü geleneğini günümüze taşımada önemli bir isim olan Bektaşî Babası ve âşık, Derviş Kemal mahlasıyla tanınan Kemal Özcan'ın yaşamını ve sanat anlayışını konu almaktadır. Bölümde yer alan Songül Kayar'a ait ikinci çalışmada ise Türkiye Büyük Millet Meclisinin I. döneminde Dersim Mebusu olarak göreve başlayan Diyar Ağa'nın yaşamı ve görüşleri ele alınmaktadır.

Dergiye ait dördüncü kısmı *Yayın Değerlendirme* bölümümüz oluşturmaktadır. Yayın değerlendirmenin konusunu oluşturan iki eserden ilki, Sadullah Gülten tarafından değerlendirilen Ali Yaman'a ait Pir-i Türkistan Ahmet Yesevi ve Yesevilik adlı çalışmadır. Son olarak; İsmail Sefa Bitirmiş, Fahri Maden'e ait olan Hikmet Kapısı Hacı Bektâş-ı Veli adlı eseri değerlendirmiştir. İncelemesi yapılan bu kitaplar, Alevilik-Bektaşılık ile ilgili son dönemde yapılan çalışmalarda referans olarak sıklıkla kullanılmıştır.

Alevi-Bektaşî inancıyla ilgili kamusal bir yayın olan Niyaz Alevilik-Bektaşılık Çalışmaları Dergisi'nin nitelikli ulusal ve uluslararası dizinlerde yer alabilmesi ve derginin uzun soluklu olabilmesi için siz değerli okur ve yazarların desteğine her zaman ihtiyaç duymaktayız. Sonraki sayıda buluşmak dileği ile...

Prof. Dr. Murat Cem DEMİR
Başeditör

EDITOR IN CHIEF'S LETTER

Niyaz: Journal of Alevi-Bektashi Studies greets its readers with this special issue. This journal, which will feature academic studies on Alevism and Bektashism, will be published twice a year under the Presidency for Alevi-Bektashi Culture and Cemevi. Beyond addressing institutional expectations, the journal aims to promote academic pluralism by facilitating diverse perspectives and approaches to the study of Alevism and Bektashism.

Established by Presidential Decree No. 112, published in the Resmî Gazete (Official Gazette of the Republic of Türkiye) dated 9 November 2022 and numbered 32008, the Presidency for Alevi-Bektashi Culture and Cemevi has the authority and responsibility to “support academic activities related to Alevism and Bektashism, to research Alevism and Bektashism scientifically both in Türkiye and abroad, to monitor the scientific studies and publications of national and international institutions in this field and to ensure the translation, publication and dissemination of those deemed necessary”. *Niyaz* plays a key role in realizing the Presidency’s activities within this scope, aiming to preserve the cultural heritage related to Alevism-Bektashism and address it on a scientific basis.

Since the 1990s in particular, we have witnessed a significant accumulation of intellectual energy in the field of Alevism and Bektashism. The sources of this energy include academic theses, works produced by intellectuals, religious leaders and figures from within the Alevi-Bektashi faith community, studies conducted by intellectuals outside this community as well as publications by foreign scholars on the subject. *Niyaz* hopes to become a public platform that reflects this energy and accumulation. This platform will neither address the authors’ current political expectations nor allow the construction of political positions. It will only provide space for theological and cultural knowledge production and sharing strategies related to Alevism and Bektashism. Rather than positioning itself as a rival to other academic journals on Alevism and Bektashism, *Niyaz* seeks to fill a gap in the existing academic literature.

This special issue of *Niyaz: Journal of Alevi-Bektashi Studies*, prepared with the intention of contributing to the historical, social, cultural and religious heritage of Alevism and Bektashism, consists of four sections.

In the first section, titled *From Our Faith Leaders*, readers will find writings by Alevi-Bektashi faith leaders and an interview with Ahmet Uğurlu Dede. The first article of this section, written by Prof. Dr. Ali Yaman, himself a faith leader, emphasizes the negative impact of the modernization and transformation processes that accelerated in Republican Türkiye after the 1950s on the traditional organization and religious institutions of the Alevi-Bektashi faith. It also addresses the points of attention and necessary measures for preserving and transmitting this tradition to future generations. The second article, written by Ali Küçük, a member of the Seyit Sabun Ocağı, explores the significance of the concept of rızalık, a key term in Alevi terminology, within the Alevi Yol and Erkân (the spiritual path and ritual order in the Alevi-Bektashi tradition). The last piece in this section is an oral history interview with Ahmet Uğurlu, from the Hıdır Abdal Sultan Ocağı. Through this interview, the challenges and contemporary issues arising in the representation and performance of the tradition are discussed and Uğurlu’s views on these matters are presented.

The second section of the journal consists of academic articles. In the first article, Hüseyin Dedekargınoğlu provides a historical reading of the policies directed toward Alevis and the experiences they have faced up to the present, highlighting the advantages the Republic offered

in this regard. In the second article, Merve Semiha Çetin examines the relationship between Alevism, Bektashism and art through selected examples from Turkish painting. Seda Gedik's article explores how the Republican era and its achievements were reflected in the poems of Aşık Kul Semaî. The fourth article, by Hüseyin Erdoğan, examines naming rituals in the Alevi tradition, focusing on the Seyyid Garip Musa Sultan Ocağı and emphasizes their significance within Alevi-Bektashi belief systems. The final article, authored by Songül Ataman Arslan, analyzes the impact of social change on the religious geography of Tunceli, drawing on the views of ocakzade, mürşit and pir figures.

The third section, titled *Necrology*, begins with Sercan Direk Erkeker's study of Derviş Kemal (Kemal Özcan), a Bektaşî Baba and minstrel who played a key role in carrying the oral tradition of the Alevi-Bektashi faith into the present. The second piece in this section, by Songül Kayar, examines the life and views of Diyar Ağa, who served as a member of parliament representing Dersim in the First Grand National Assembly of Türkiye.

The fourth section, *Book Reviews*, features evaluations of two works. The first, reviewed by Sadullah Gülten, is Ali Yaman's book *Pir-i Türkistan Ahmet Yesevi ve Yesevilik*. The second, reviewed by İsmail Sefa Bitirmiş, is Fahri Maden's *Hikmet Kapısı Hacı Bektâş-ı Veli*. These books have been frequently cited as references in recent academic work on Alevism and Bektashism.

As a public academic publication dedicated to Alevism and Bektashism, *Niyaz: Journal of Alevi-Bektashi Studies* relies on the ongoing support of its readers and authors to be included in qualified national and international indexes and to sustain its publication life.

We look forward to meeting you again in the next issue.

Prof. Dr. Murat Cem DEMİR
Editor in Chief